

16.01.2024

KURUL KARARI

Başvuru Numarası : 2023/2038
Toplantı Tarihi/Sayısı : 26.12.2023/222
Karar Numarası : 2023/1079
Başvuran : K. B. Ç.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu Başkanlığı
(TÜBİTAK)
Muhatap Adres : Atatürk Bulv. No: 221 06100 Kavaklıdere ANKARA

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, yüksek lisans bursuna hak kazanan başvuranın, gelir durumunun gözetilmediği ve kısmi ve tam burs arasında fahiş fark bulunduğu gerekçesiyle servet temelinde ayrımcılık yasağının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle:

a. ... Barosuna kayıtlı bir avukat, ... Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı yüksek lisans programında öğrenci ve TÜBİTAK 2210-A kodlu Genel Yurt İçi Yüksek Lisans Burs Programına kayıtlı bursiyer olduğunu,

b. “Genel Yurt İçi Yüksek Lisans Burs Programı Çağrı Duyurusu 2210-A” isimli düzenleyici işleme göre aylık burs miktarının bursiyerin gelir veya çalışma durumuna göre kısmi ya da tam burs şeklinde ve ücretle tam zamanlı sürekli bir işte çalışan veya ticari faaliyette bulunan bursiyerlere kısmi burs, diğer bursiyerlere tam burs ödendiğini,

c. Düzenleyici işlemde aylık gelir miktarına göre bir ayrıma gidilmediğini ve aylık geliri olan herkese aynı miktarda kısmi burs ödemesi yapılmasının öngörüldüğünü,

ç. 1/2/2023 tarihinden itibaren gelir elde ettiğini, başvuru tarihi itibarıyla aylık gelir miktarının 1.500,00-TL olduğunu, aylık gelir miktarının kısmi burs miktarının altında olduğunu, kısmi burs miktarı 2.350-TL iken tam burs miktarının 7.250-TL olduğunu, dolayısıyla burs miktarları arasında fahiş bir fark bulunduğunu,

d. Aylık gelirin türüne ve miktarına bakılmaksızın geliri olan her bursiyere sabit bir kısmi burs miktarının ödenmesine dair düzenlemenin ayrımcılık yasağının ihlâli niteliğinde olduğunu,

e. TÜBİTAK 2210/A kodlu program kapsamındaki tam burs ile kısmi burs miktarlarının hakkaniyete yaraşır şekilde yeniden oranlanmasını, geliri olan her bursiyere sabit bir kısmi burs ödemesi yapılmasından vazgeçilerek burs miktarlarının kişilerin gelir oranlarına göre belirlenmesi yönünde

düzenleme yapılması talebinin reddedildiğini ileri sürerek ilgili idareye yönelik ihlal ve idari yaptırım kararlarının verilmesini talep etmektedir.

3. Muhatap TÜBİTAK'tan alınan yazılı görüşte özetle:

a. 2210-A Yurt İçi Genel Yüksek Lisans Burs Programı kapsamında bilim insanlarının, araştırmacıların yetiştirilmeleri ve geliştirilmelerine, öğrenim sırasında ve öğrenim sonrasında üstün başarısıyla kendini gösteren gençlerin izlenerek onların yetişme ve gelişmelerine yardım etmek ve girişimciliği desteklemek amacıyla burs ve araştırma desteği verildiği,

b. Burs ödemelerinin "Bursiyer Bilgi Formunda" beyan edilen bilgiler dikkate alınarak program mevzuatına uygun şekilde yapıldığı,

c. Kişinin beyan ettiği şekilde çalışması halinde en az asgari ücret alabileceğinin düşünüldüğü, ticarî veya serbest meslek kazancı nedeniyle gerçek veya basit usulde gelir vergisi mükellefi olanların 16/6/2016 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'na göre sigortalı sayıldığı ve başvuranın serbest meslek kazancı olduğunu beyan ettiği,

ç. Başvuranın iddiasının hukuka aykırı düzenleme yapıldığı yönünde olduğu, işlemin Yönetim Kurulu tarafından ihdas edilen düzenleyici işlem olduğu, başvuranın idari yargıda dava açma hakkına sahip olduğu ve 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'te yer alan düzenlemeler gereği başvuru konusu olamayacağı düşünüldüğü ifade edilerek düzenleyici işleme karşı ancak yargı sürecinin işletilebileceği, inceleme şartlarını taşımadığı için gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilmesi, başvurunun esastan incelenmesi halinde ise başvuru konusunun ayrımcılık teşkil etmemesi ve aynı durumda olan herkese aynı düzenlemelerin uygulanması nedeniyle ihlal olmadığı yönünde karar verilmesi talep edilmektedir.

4. Muhataptan alınan yazılı görüş başvurana 18/10/2023 tarihinde tebliğ edilmiş, başvuran tarafından yasal süre içerisinde muhatabın yazılı görüşüne karşı herhangi bir cevap sunulmamıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "*Kanun önünde eşitlik*" başlıklı 10'uncu maddesi şöyledir:

"Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. (...) Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmelidirler."

6. Anayasa'nın "*Devletin iktisadi ve sosyal ödevlerinin sınırları*" başlıklı 65'inci maddesi şöyledir:

"Devlet, sosyal ve ekonomik alanlarda Anayasa ile belirlenen görevlerini, bu görevlerin amaçlarına uygun öncelikleri gözeterek malî kaynaklarının yeterliliği ölçüsünde yerine getirir."

7. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "*Tanımlar*" başlıklı 2'nci maddesi şöyledir:

"(1) Bu Kanunun uygulanmasında; (...) f) Dolaylı ayrımcılık: Bir gerçek veya tüzel kişinin,

görünüşte ayrımcı olmayan her türlü eylem, işlem ve uygulamalar sonucunda, bu Kanunda sayılan ayrımcılık temelleriyle bağlantılı olarak, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanma bakımından nesnel olarak haklılaştırılmayan dezavantajlı bir konuma sokulmasını, (...)”

8. 6701 sayılı Kanun’un “Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı” başlıklı 3’üncü maddesi şöyledir:

“(1) Herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir. (2) Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır. (3) Ayrımcılık yasağının ihlali hâlinde, konuya ilişkin görev ve yetkisi bulunan kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ihlalin sona erdirilmesi, sonuçlarının giderilmesi, tekrarlanmasının önlenmesi, adli ve idari yoldan takibinin sağlanması amacıyla gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür. (4) Ayrımcılık yasağı bakımından sorumluluk altında olan gerçek ve özel hukuk tüzel kişileri, yetki alanları içerisinde bulunan konular bakımından ayrımcılığın tespiti, ortadan kaldırılması ve eşitliğin sağlanması için gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür.”

9. 6701 sayılı Kanun’un “Ayrımcılık türleri” başlıklı 4’üncü maddesi şöyledir:

“(1) Bu Kanun kapsamına giren ayrımcılık türleri şunlardır: a) Ayrı tutma. b) Ayrımcılık talimatı verme ve bu talimatları uygulama. c) Çoklu ayrımcılık. ç) Doğrudan ayrımcılık. d) Dolaylı ayrımcılık. e) İşyerinde yıldırma. f) Makul düzenleme yapmama. g) Taciz. ğ) Varsayılan temele dayalı ayrımcılık. (...)”

10. 6701 sayılı Kanun’un “Ayrımcılık yasağının kapsamı” başlıklı 5’inci maddesi şöyledir:

“(1) Eğitim ve öğretim, yargı, kolluk, sağlık, ulaşım, iletişim, sosyal güvenlik, sosyal hizmetler, sosyal yardım, spor, konaklama, kültür, turizm ve benzeri hizmetleri sunan kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişileri, yürüttükleri faaliyetler bakımından bu hizmetlerden yararlanmakta olan veya yararlanmak üzere başvurmuş olan ya da bu hizmetler hakkında bilgi almak isteyen kişi aleyhine ayrımcılık yapamaz. Bu hüküm kamuya açık hizmetlerin sunulduğu alanlar ve binalara erişimi de kapsar. (...)”

11. 6701 sayılı Kanun’un “Kurumun görevleri” başlıklı 9’uncü maddesi şöyledir:

“(...) g) Ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek. (...)”

12. 6701 sayılı Kanun’un “İspat yükü” başlıklı 21’nci maddesi şöyledir:

“(1) Münhasıran ayrımcılık yasağının ihlali iddiasıyla Kuruma yapılan başvurularda, başvuranın iddiasının gerçekliğine ilişkin kuvvetli emarelerin ve karine oluşturan olguların varlığını ortaya koyması hâlinde, karşı tarafın ayrımcılık yasağını ve eşit muamele ilkesini ihlal etmediğini ispat etmesi gerekir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

13. 6701 sayılı Kanun'un "Başvurular" başlıklı 17'nci maddesinin birinci fıkrasında: "Ayrımcılık yasağı ihlalden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir." hükmü bulunmaktadır. Somut olayda başvuran tarafından tam ve kısmi burs arasında fahiş farka neden olan ve gelir türü ile miktarına bakılmaksızın geliri olan herkese sabit bir kısmi burs miktarının ödenmesine ilişkin düzenlemeler nedeniyle servet temelinde ayrımcılık yasağının ihlal edildiği ileri sürülmüştür.

14. Servet temeli, uluslararası belgelerde çeşitli kavramlarla ifade edilmekte, sosyo-ekonomik statü, sosyal köken, sosyal statü, sosyal konum, sosyal durum, sosyal sınıf, mülkiyet, ekonomik durum, mali durum ve işsizlik gibi ayrımcılık temelleriyle birlikte ele alınmakta veya bu kavramların yerine kullanılmaktadır. Örneğin; Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde (AİHS) "servet" kelimesi kullanılırken Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi'nde (ESKHS) "mülkiyet" ifadesi yer almaktadır. Birleşmiş Milletler Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Komitesinin 20 No'lu Genel Yorumu'na göre ESHKS'de yer alan mülkiyet statüsü arazi mülkiyeti gibi taşınmaz malları, fikri mülkiyet ve gelir gibi kişisel mülkiyeti ve bunların yokluğunu içerir (Birleşmiş Milletler Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Komitesi, Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklarda Ayrımcılık Yapmama Hakkında 20 No'lu Genel Yorumu, 2009, s. 7, para. 25.).

15. Öncelikle başvuranın servet temelinde ayrımcılık yasağının ihlal edildiğine yönelik iddialarının kabul edilebilirlik açısından incelenmesi gerekmektedir. TÜBİTAK'ın 2023/1. Dönem 2210-A Genel Yurt İçi Yüksek Lisans Burs Programı Çağrı Duyurusunda: "Yüksek lisans bursiyerlerinin aylık burs miktarı, bursiyerin gelir veya çalışma durumuna göre kısmi ya da tam burs şeklinde ödenir. Ücretle tam zamanlı sürekli bir işte çalışan veya ticari faaliyette bulunan bursiyerlere kısmi burs diğer bursiyerlere tam burs ödenir." düzenlemesine yer verilmiştir. Söz konusu düzenlemeler doğrultusunda tam ve kısmi burs durumlarının bursiyerlerin çalışma durumları dikkate alınarak belirlendiği görülmüştür. 6701 sayılı Kanun kapsamında bir kişinin çalışma durumuna dayalı ayrımcı ve/ya farklı muamelenin, servet temelinde ayrımcılık yasağı kapsamında değerlendirilebilmesi için farklı muamelenin doğmasındaki temel nedenin doğrudan kişinin mali ve/ya mülkiyet durumundan kaynaklanması gerekmektedir.

16. Somut olayda başvuran tarafından tam burs ve kısmi burs arasındaki farkın fahiş olduğu gerekçesiyle servet temelinde ayrımcılık yasağının ihlal edildiği ileri sürülmüşse de tam burs ve kısmi burs arasındaki düzenleme farklılığının bursiyerlerin sadece çalışma durumlarına dayandığı anlaşılmaktadır. 6701 sayılı Kanun'da, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hal, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılığın yasak olduğu düzenlenmiştir. Anılan temeller dışında bir temele dayanılarak veya herhangi bir temele dayanılmaksızın ayrımcılık iddiasında bulunulan haller, mezkûr Kanun kapsamı dışında kalmaktadır. Bu bağlamda Kanun hükümlerinde yer alan ayrımcılık temellerine dayandırılmaması ve yapılan inceleme ile araştırmada herhangi bir ayrımcılık temelini tespit edilememesi sebebiyle başvurunun tam burs ve kısmi burs arasındaki farkın fahiş olduğuna ilişkin iddialar açısından inceleme şartlarını taşımadığı ve kabul edilemez olduğu kanaatine varılmıştır.

17. Bununla birlikte başvuran tarafından ayrıca kısmi burs düzenlemesine ilişkin olarak

bursiyerlerin gelir durumu dikkate alınmadan çalışan herkese sabit bir kısmı burs verilmesinin ayrımcılık yasağını ihlal ettiği ileri sürülmektedir. Bu kapsamda başvuru dilekçesi ve eklerinden 6701 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen ayrımcılık temellerinden servet temeli ile bağlantılı olarak ayrımcılığa maruz kalındığı iddiasında bulunulduğu anlaşılmaktadır. Başvuran tarafından muhatap Kuruma sunulan 5/9/2023 tarihli dilekçeyle aylık gelir türüne ve miktarına bakılmaksızın geliri olan her bursiyere sabit bir kısmı burs miktarının ödenmesine ilişkin düzenlemelerin ayrımcılık yasağını ihlal ettiği ileri sürülerek burs miktarının gelir oranına göre belirlenmesine ilişkin düzenleme yapılması talep edilmiş ancak muhatap Kurum tarafından reddedilmiştir. Bu kapsamda somut olayda ilgili tarafa başvuru koşulunun gerçekleştiği anlaşılmıştır. Bu çerçevede, Kurumumuzca bu yöndeki ihlal iddiası ile sınırlı olarak esastan incelenebilecek bir başvuru olduğu değerlendirilmesine varılmıştır.

18. Uluslararası insan hakları hukuku bağlamında doğrudan ayrımcılık gibi dolaylı ayrımcılık yapılması da yasaklanmıştır. Dolaylı ayrımcılık farklı durumda bulunan kişilere eşit muamele yapılması ile gerçekleşen bir ayrımcılık türü olup herhangi bir sınıflandırma yapılmaksızın eşit durumda olmayan bireylerin aynı kurala tabi tutulmasıyla ortaya çıkmaktadır (Ulaş Karan, Uluslararası İnsan Hakları Hukuku ve Anayasa Hukuku Işığında Eşitlik İlkesi ve Ayrımcılık Yasağı, On İki Levha Yayınları, 1. Baskı, Temmuz 2017, s. 210). Dolaylı ayrımcılık ile çeşitli farklılıkları dikkate alınmayan kişiler ve/ya kişi grupları aynı muameleye tabi tutulmakta ve bu durum eşit olmayan sonuçlara sebebiyet verebilmektedir (Karan, s. 211). Dolaylı ayrımcılıkla ilgili olarak verilen Avrupa Birliği Adalet Divanı (ABAD) ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) kararlarının bir kısmında etkilenenler arasında korunan grubun orantısız bir şekilde olumsuz etkilendiğine ilişkin somut olgular aranmaktadır (Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı, Avrupa Konseyi, Avrupa Ayrımcılık Yasağı Hukuku El Kitabı, 2010, s. 30). 6701 sayılı Kanun'da ise dolaylı ayrımcılık: *"Bir gerçek veya tüzel kişinin, görünüşte ayrımcı olmayan her türlü eylem, işlem ve uygulamalar sonucunda, bu Kanunda sayılan ayrımcılık temelleriyle bağlantılı olarak, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanma bakımından nesnel olarak haklılaştırılmayan dezavantajlı bir konuma sokulması"* olarak ifade edilmektedir. Mezkûr Kanun'da yer alan tanım çerçevesinde ayrımcılık temelleri ile ilişkili olmak kaydıyla bir gerçek/tüzel kişinin görünüşte ayrımcı olmayan her türlü eylem, işlem ve uygulamalarla nesnel olarak haklılaştırılmayan dezavantajlı bir konuma sokulması halinde dolaylı ayrımcılık kapsamında esastan incelenebileceği sonucuna ulaşılmaktadır. Dolaylı ayrımcılıkla ilgili kararlarında AİHM, objektif ve makul bir gerekçe yoksa, diğer bir deyişle meşru bir amaç güdülmüyorsa ya da kullanılan araçlar ile amaçlanan hususlar arasında makul bir orantılilik bulunmuyorsa ayrımcı muamelenin varlığını kabul etmektedir (AİHM, *D.H. ve Diğerleri/Çek Cumhuriyeti*, B. No: 57325/00, 13/11/2007, para. 196.). Somut olayda başvuran tarafından muhatap Kurumun düzenleyici işlemi sonucunda bireylerin gelir durumları gözetilmeksizin geliri olan herkese sabit bir kısmı burs miktarının ödendiği iddia edilmek suretiyle dolaylı ayrımcılık yasağının ihlal edildiğinin ileri sürüldüğü anlaşılmaktadır.

19. 4 sayılı Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 584'üncü maddesinde *"Bilim adamlarının, araştırmacıların yetiştirilmeleri ve geliştirilmeleri için olanaklar sağlamak, bu amaçla ödüller vermek, öğrenim ve öğrenim sonrasında üstün başarısıyla kendini gösteren gençleri izleyerek*

onların yetişme ve gelişmelerine yardım etmek, burslar vermek, yarışmalar düzenlemek ve yayınlar yapmak,” muhatap Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. AİHM kararlarında ekonomik ve sosyal stratejilere yönelik genel tedbirler konusunda devletlerin geniş bir takdir marjının bulunduğu kabul edilmektedir (AİHM, *Šaltinytė/Litvanya*, B. No: 32934/19, 26/1/2022, para. 77). Ayrıca Anayasa’nın 65’inci maddesine göre “Devlet, sosyal ve ekonomik alanlarda Anayasa ile belirlenen görevlerini, bu görevlerin amaçlarına uygun öncelikleri gözeterek mali kaynaklarının yeterliliği ölçüsünde yerine getirir.”.

20. Genel duyuruda yer alan kriterlere göre bursa hak kazanan çalışan bursiyerlere ödenecek burs miktarının belirlenmesi konusunda muhatap Kurum vekili tarafından sunulan yazılı görüşte 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu’nun “*Sigortalı sayılanlar*” başlıklı 4’üncü maddesine göre ticarî kazanç veya serbest meslek kazancı nedeniyle gerçek veya basit usulde gelir vergisi mükellefi olanların sigortalı sayıldığı, başvuranın serbest meslek kazancı olduğunu beyan ettiği ve bu beyanını gösteren belgenin başvuru ekinde kendisi tarafından iletildiği belirtilmiştir. Yazılı görüşte ayrıca mezkûr Kanun’un 80’inci maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendinde “(...) 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamındaki sigortalıların prime esas kazançları aşağıdaki şekilde belirlenir. a) Aylık prime esas kazanç, 82 nci maddeye göre belirlenen prime esas günlük kazanç alt sınırı ile üst sınırı arasında kalmak şartı ile kendileri tarafından beyan edilecek günlük kazancın otuz katıdır. Bu sigortalılar tarafından Kurumca belirlenen sürelerde aylık prime esas kazanç beyan edilir. Beyanda bulunmayan sigortalıların aylık prime esas kazancı, prime esas günlük kazanç alt sınırının otuz katı olarak belirlenir.” hükmüne yer verildiği ve bu doğrultuda, 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (b) bendi kapsamında sigortalı olarak sayılan kişilerin aylık kazancının alt sınırının asgari ücret olarak kabul edildiği, başvuranın en az asgari ücret tutarında geliri olduğunun düşünüldüğü, 1/7/2023 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere asgari ücretin aylık brüt 13.414,50-TL, aylık net 11.402,32-TL olarak belirlendiği ifade edilmiştir.

21. Bu bağlamda muhatap Kurum tarafından kısmi burs şartlarının ve miktarının belirlenmesinde asgari ücretin objektif bir ölçüt olarak esas alındığı görülmektedir. Kamu kurumlarının mali kaynaklarının sınırlılığı ve 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile görevli kılındığı bilim adamlarının, araştırmacıların yetiştirilmeleri ve geliştirilmeleri için öğrenim ve öğrenim sonrasında üstün başarısıyla kendini gösteren gençlere sunulan burs hizmetlerinin sürdürülebilirliğinin sağlanması gerekliliği de gözetilerek muhatap Kurum tarafından 5510 sayılı Kanun'a dayalı olarak zorunlu sigortalı olan ve çalıştığını beyan eden kişilerin en az asgari ücret kazandığı kabulünden hareketle kısmi burs miktarının ve şartlarının belirlenmesinde meşru bir amacın izlendiği söylenebilir. Ne var ki bu amaç doğrultusunda belirlenen kısmi burslu statüsünde yer alan ancak fiilen asgari ücret düzeyinde gelir durumuna sahip olmayan kişilerin gözetilmemesinde haklı ve makul bir orantılılığın sağlanıp sağlanmadığı, diğer bir deyişle kısmi bursluluk statüsü şartlarının ve miktarının belirlenmesinde adil bir dengenin kurulup kurulmadığının tespit edilmesi gerekmektedir.

22. TÜBİTAK’ın 2023/1. Dönem 2210-A Genel Yurt İçi Yüksek Lisans Burs Programı Çağrı Duyurusu’nda çağrının amacı şu şekilde ifade edilmiştir: “*Program kapsamında, sürdürülebilir kalkınma ve teknolojik gelişime öncülük edecek insan kaynağının nicelik ve niteliğinin artırılması*

amacıyla yüksek lisans öğrenimi yapan üretken, duyarlı, yeniliklere açık ve araştırmacı öğrenciler desteklenir.”. Çağrı Duyurusu'nun “Yükümlülükler” başlıklı 6'ncı bölümünün 4 no'lu alt bölümüne göre: “Bu program kapsamında verilen burslar, başarıya verilen ödül niteliğindedir.”. Bu düzenlemeler birlikte değerlendirildiğinde söz konusu burs kapsamında esas olarak bursiyerlerin gelir durumlarının iyileştirilmesi değil yüksek lisans öğreniminin teşvik edilmesinin amaçlandığı anlaşılmaktadır.

23. Bu amaca paralel olarak Çağrı Duyurusu'nda yer alan başvuru koşullarında bursiyer adaylarının gelir durumlarına ilişkin şartlar aranmamış ve başvuru koşulları; “3.1.1. T.C. vatandaşı veya 5901 sayılı kanunda geçen Mavi Kart sahibi olmak 3.1.2. Türkiye’de yüksek lisans derecesi veren bir programda kayıtlı olmak 3.1.3. Kayıt dondurulan dönemler hariç olmak üzere bilimsel hazırlık dâhil eğitiminin en geç 3. döneminde kayıtlı olmak (Bilimsel hazırlıkta programa başvuru yapılabilirken, yabancı dil hazırlık aşamasında programa başvuru yapılamaz). 3.1.4. Geçerli bir ALES (Akademik Personel ve Lisansüstü Eğitimi Giriş Sınavı) puanına sahip olmak 3.1.5. Yüksek lisans öğrenimini tezsiz yapanlar başvuru yapamaz. 3.1.6. OHAL kapsamında yürürlüğe konulan Kanun Hükmünde Kararnameler ile doğrudan veya anılan Kanun Hükmünde Kararnamelerde öngörülen usuller çerçevesinde meslekten, kamu görevinden veya ilgili kurumların teşkilatından çıkarılmamış olmak 3.1.7. Daha önce 2210-Yurt İçi Yüksek Lisans Burs Programlarından yüksek lisans bursu almamış olmak (Daha önce burs alıp, herhangi bir sebeple iade edenler başvuru yapamazlar. Ancak hiç burs ödemesi almadan bursiyerlik hakkından vazgeçenler başvuru yapabilirler). 3.1.8. Kamuda ya da özel sektörde çalışanlar da dâhil olmak üzere başvuru için aranan koşulları sağlayan tezli yüksek lisans öğrencileri başvuru yapabilir. 3.1.9. Özel öğrenci statüsünde olanlar başvuru yapamaz. 3.1.10. 2211 Yurt İçi Lisansüstü Burs Programı'nın alt programlarına aynı başvuru dönemi içinde birden fazla başvuru yapılamaz. Notlar: 1. TÜBİTAK'ta veya bağlı birimlerinde çalışmakta olanlar bu programa başvuru yapamaz. 2. Üniversite yerleştirme sıralaması ÖSYM üzerinden görüntülenemeyen adayların başvuru aşamasında ÖSYM yerleştirme ve sonuç belgelerini sunmaları gerekmektedir. ÖSYM tarafından doğrudan lisans programına yerleşmeyen adayların başvuru aşamasında yerleşme durumlarını belgelendirmeleri gereklidir.” olarak belirlenmiştir.

24. Çağrı Duyurusu'nda bursiyer adaylarının bursiyerlik durumlarına ilişkin değerlendirme puanları da bursiyer adaylarının gelir durumlarına göre değil lisans ortalaması, ALES puanı ve ÖSYM sıralaması gibi başarı kriterleri esas alınarak belirlenmektedir. Buna göre çağrı duyurusunda bursiyer adaylarının değerlendirme puanı; üniversite sınavı ile lisans programına yerleşemeyenler için “[Lisans Ortalaması) × 40/100] + [(ALES Puanı) × 60/100]”, üniversite sınavı ile lisans programına yerleşenler için “A= [(Lisans Ortalaması) × 35/100] + [(ALES Puanı) × 50/100] ve B=15000/ÖSYM Sıralaması, Eğer B<15 ise Değerlendirme Puanı = A+B, Eğer B>15 ise Değerlendirme Puanı = A+15” olarak belirlenmiştir.

25. Muhatap Kurum tarafından hazırlanan Çağrı Duyurusu'nda ayrıca tam ve kısmi burslu statüleri arasında geçişe ilişkin düzenlemeler getirilmiştir. Bu bağlamda Çağrı Duyurusu'nun “Genel Hükümler” başlıklı 7'nci bölümünde“(…) Yüksek lisans bursiyerlerinin aylık burs miktarı, bursiyerin gelir veya çalışma durumuna göre kısmi ya da tam burs şeklinde ödenir. Ücretle tam zamanlı

sürekli bir işte çalışan veya ticari faaliyette bulunan bursiyerlere kısmi burs diğer bursiyerlere tam burs ödenir. Tam burs almakta iken ücretle tam zamanlı sürekli bir işte çalışmaya veya ticari faaliyette bulunmaya başlayan bursiyerler kısmi burslu statüye, kısmi burs almakta iken gelirinin/gelirlerinin kesildiğini belgeleyen bursiyerler tam burslu statüye geçirilir. Bursiyerin tam burslu statüden kısmi burslu statüye, kısmi burslu statüden tam burslu statüye geçtiği gün itibarıyla tam/kısmi burs ödemesi başlatılır. Bu durumlarda bir ay 30 gün kabul edilerek mahsuplaşma yapılır. (...)" düzenlemesine yer verilmiştir. Söz konusu düzenleme incelendiğinde başvuran gibi aylık gelir durumu yeterli olmayan ancak yüksek lisans eğitimine de devam etmek isteyen kısmi burslu statüsünde yer alan bursiyerlerin tam burslu statüsüne geçişine imkân tanındığı ve adil bir dengenin gözetildiği söylenebilir.

26. Yukarıda detaylı açıklandığı üzere muhatap Kurum tarafından sağlanan burs programında belirlenen kısmi burs şartlarında ve miktarında; meşru amacın izlendiği, 22 ila 25'inci paragraflar arasında detaylı açıklandığı üzere burs programı kapsamında esas amaçlanan konunun yüksek lisans eğitimini teşvik etmek olduğu, yükümlülükler uymak ve yüksek lisans eğitimini başarıyla tamamlamak kaydıyla 24 aya kadar sağlanan bursun geri ödemesiz olduğu, bursiyerlik durumunun belirlenmesinde başarı kriterlerinin esas alındığı, gelir durumlarının bireylerin bursiyer olmalarına engel olmadığı, kısmi ve tam bursluluk statüleri arasında geçiş imkânının sağlandığı ve muhatap Kurumun görev alanına giren bursların sürdürülebilirliğinin sağlanması gerekliliği birlikte değerlendirildiğinde başvuru konusu kısmi burs miktarına ilişkin düzenlemeler konusunda muhatap Kurum tarafından meşru bir amacın güdüldüğü ve orantılılığın sağlandığı, adil bir dengenin gözetildiği sonucuna varıldığından muhatap Kurumun ayrımcılık yasasını ihlal etmediği kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda AYRIMCILIK YASAĞI İHLALİ YAPILMADIĞINA,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

26/12/2023 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Prof. Dr. Muharrem KILIÇ
Başkan

e-imzalıdır

Av. Alişan TİRYAKİ
II. Başkan

Dr. Burhan ERKUŞ
Kurul Üyesi
(İzinli)

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Ünal SADE
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĞLU
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Kurul Üyesi